

silno napačajo ministra zunanjih stvari, grofa Berchtolda, da ni protestiral pri ogrskem ministrskem predsedniku grofu Tiszi proti prodaji ogrskega plemstva takemu človeku.

Srednješolski vestnik.

**** Število srednješolskih dijakov.** Število srednješolskih dijakov znaša v letu 1913/14. ogromno vsoto 155.000. Na vseh avstrijskih licejih za žensko mladino študira razen tega še 11.414 deklet. Vprašati je treba sedaj le, kje bodo službe za ves ta naraščaj.

**** Društvo »Nemška srednja šola«,** ki ima svoj delokrog na Kranjskem in na Primorskem, je imelo te dni svoj občni zbor v Trstu. Zanimivo je za nas le dejstvo, da se ustanovita sedaj dve novi podružnici, t. j. Ljubljana in Gorica.

**** Vojaški poduk v srednjih šolah.** Vojaška oblast v Pragi je naznanila ravnateljem srednjih šol, da bodo častniki predavali na srednjih šolah zadnjima dvema letnikoma o vojaških znanostih. Ta predavanja se bodo vršila po drugem roku.

**** Na Primorskem** je 12 gimnazij in 6 realk. Na gimnazijah je 3777 dijakov, na realkah pa 2287.

Kranjske vesti.

—r— **Profesor dr. Ilešič v preiskavi.** Kakor poročajo listi, je državno pravdnštvo uvedlo preiskavo proti prof. dr. Ilešiču, in sicer baje zaradi nekega njegovega govora v Mariboru o jugoslovanskem vprašanju. Koliko je na stvari resnice, ne vemo. Na Kranjskem pa je vse mogoče.

Goriške vesti.

—g— **Schulverein v Furlaniji,** to je gotovo najnovejši sad nemško-laškega prijateljstva. V Cervinjanu se je ustanovila te dni nova podružnica omenjenega nemškega šolskega društva. Zdi se, da so goriški magistratovci žrtvovali Furlanijo nemškim pomočnikom ob volitvah.

—g— **Konservatorist Srečko Kumar,** briški rojak, je imenovan za učitelja glasbe na moškem učiteljskišču v Negotinu v Srbiji.

—g— **Pravico javnosti** je podelil c. kr. naučni minister ženskemu liceju pri »Notre Dame« v Gorici tudi za leta 1913. in 1914. Licej ima pravico izdajati tudi pravomočna zrelostna izpričevala.

—g— **Občni zbor »Narodne Prosvete«.** V sredo zvečer se je vršil pri »Jeleni« občni zbor »Narodne Prosvete«, društva, ki je za goriške Slovence največjega pomena, kar se tiče ljudsko-naobraževalnega dela. Občni zbor je pokazal, da sloni društvo na zdravi podlagi in da se odbor zaveđa svoje naloge v polni meri. Vključ temu, da trpi društvo zaradi gmotnega slabega stanja, da je moralo zavoljo tega tudi prodati svojo knjižnico, je odbor preskrbel potrebno nadomestilo. V naslednjem novi program društva, kakor ga je predlagal društveni predsed. dr. Bogumil Vošnjak za bodoče leto in ki je bil tudi od občnega zbora odobren. Kakor doslej, bo tudi v naprej ena glavnih nalog društva prirejanje predavanj v Gorici in po deželi. Hrvatska predavanja se izpopolnijo v tem oziru, da se naprosijo hrvatski aktivni politiki, ki naj razlože zgodovino svojih strank. S tem bi bil storjen velik korak v medsebojnem razumevanju dveh najbližjih jugoslovanskih plemen. Kar se tiče ljudsko-naobraževalnega dela na deželi, bo posvečala »Narodna Prosveta« posebno pažnjo na Tržič, kjer ustanovi tudi knjižnico. Knjižnico N. P. je prevzelo »Bratstvo in podporno društvo« in je tako Goričanom preskrbljeno za nadomestilo. Glavna točka letošnjega programa pa je, da se ustanovi v Gorici prepotrebna javna čitalnica. Tudi bo izkušala »Narodna Prosveta« zopet oživiti Zvezo narodnih društev, s čimer bo zopet storjen velik korak naprej v ljudsko-naobraževalnem delu. Program je torej lep in le želeli je, da bi imel odbor tudi uspeh. Ker pa vsaka stvar velja denarjev, zato apeliramo na Goričane, da pristopijo v velikem številu k »Narodni Prosveti«.

—g— **Uk in izobrazba v deželnem proračunu.** (Redne potrebščine 597.647, izredne 14.800 K.) — Redna potrebščina tega poglavja se je zmanjšala za 4705 K, in sicer je manjša za a) 2804 K na deželni prispevek pokojninskemu zalogu za učno osebje ljudskih in mestnih šol; le ta učni prispevek znaša za leto 1913. temeljem proračuna goriškega označenega zalogu 84.901 krona, b) 1901 K za dežel. gluho-nemnico; zanjo se predlaga poseben proračun, ki se zaključuje s primanjkljajem 21.495 K.

—g— **Čebelarjem na Goriškem!** Čebelarstva podružnica pri Sv. Luciji, ki ji načeljuje tov. Jos. Rakovšek, razglasa: Naša dežela, ki je po svoji leži in klima-

tičnih razmerah prav prikladna za čebelarstvo, je glede organizacije zaostala za drugimi deželami, da zavzema v tem pogledu zadnje mesto. Celo naši koroški Slovenci so v tem oziru pred nami, ker so ustanovili svoje osrednje društvo, ki je predpogoj, da se čebelarstvo v deželi povzdigne. Cesar še mi nimamo, imajo vse avstrijske dežele, v katerih je čebelarstvo v vsakem oziru na dokaj višji stopnji nego pri nas. Potreba po povzdigu te kmetijske panoge in duh časa zahtevata, da se lotimo pridno dela in izpolnimo to, kar so zamudili naši predniki-čebelarji, da ustanovimo prepotrebno osrednje čebelarsko društvo za Goriško. Velika in važna naloga čaka to društvo: Organizacija vseh čebelarjev po deželi v podružnice, izposlovanje vsakoletne deželne in državne podpore, nastavev potovalnih čeb. učiteljev, načrt novega čebelarskega zakonika itd. Taki in enaki momenti zadosti jasno govore za ustanovitev. Podpisana podružnica se je zadržno odločila izvesti to napravo sporazumno z že obstoječimi čebelarskimi podružnicami v deželi, čebelarskim odsekom »Gor. kmetijskega društva« in zastopnikom osrednjega čebelarskega društva v Ljubljani. V ta namen se skliče v kratkem shod vseh slov. čebelarjev na Goriškem v Gorico, kjer se položi temelj prepotrebne podružnice. Čebelarji, ki vam je zadeva pri srcu, razmišljajte o tem, pridobivajte privržencev za to gibanje, da spravimo pod streho novo društvo, ki bo jamstvo, da se povzdigne ta panoga, ki je poezija kmetijstva, na ono višino, na kateri bi morala že zdavno biti. — Ker je na Goriškem tudi mnogo učiteljev čebelarjev, objavljamo njim v vednost in ravnanje ta oklic.

Tržaške vesti.

—t— **Tržaška »Revoltella« in hrvatska šola v Trstu.** Občinski svet je sprejel dne 6. t. m. predlog svetnika Vrbaniča, ki izreka z ozirom na zadnje dogodke na Revoltelli v Trstu hrvatskim dijakom simpatije in votira za hrvatsko šolo v Trstu 1000 K. — V zagrebškem »Pokretu« pa čitamo: Pevke in pevci pevskega društva »Kolo« so nabrali med seboj 114 K v protest proti nedavnim napadom tržaških Italijanov in italijanašev na hrvatske dijake na Revoltelli.

Istrske vesti.

—i— **Novo učiteljsko poslopje v Kavstvi** je že od začetka, pred zidanjem, bilo predmet raznih diskusij in preprirov ter ni prejenjalo z zidanjem in ne bo končano z bližajočim se končanjem zidanja. Samo zidanje bo pa mnogim v nesrečo! Zaradi prispevka s strani občine s svoto 30.000 K je bilo že mnogo prepira. V občinski seji so sklenili, da naj mesto Kastav plača polovico, to je 15.000 K, bližnje vasi 7500 K, a oddaljene vasi 7500 K, ker te vasi (oddaljene po tri ure), ne bodo imele nobene deželne dobičke od šole. Proti temu sklepu so se Kastavci pritožili — in dobili pravdo. Zaradi tega so odložili vsi okoliški župani in zastopniki svoje mandate in »občinsko poglavarstvo« Kastav je brez občinskega zastopa. Škoda, da je ravno sedaj nastal ta prepir, ko bodo volitve v deželni zbor.

—i— **Za prosveto naroda v Istri.** Nacionalna omladina, ki se zbira v hrv.-slov. akademskem društvu »Istra«, je razposlala to-le okrožnico: Stanje našega ljudstva v tej pokrajini je še vedno bedno. Materialno in kulturno močnejši Italijani imajo, dasi so po številu v manjšini, v svojih rokah upravo skoraj vseh mest, a tudi upravo dežele. Hrvatje dohajajo le z muko in naporom do primitivnih svojih pravic. Da v tej borbi za narodna prava doprinese svoj del, se je zbrala akademična omladina, v društvu »Istra«. Cilj nam je, da s kulturnim delom, dviganjem narodne zavesti v vseh slojih naše družbe pomoremo našim narodnim voditeljem do zmage. Že dosedaj je »Istra« znatno delovala na bujanju narodne zavesti v poedinih krajih Istre. Z ljudskimi predavanji, zabavami in posebno s snovanjem ljudskih knjižnic je šla naproti svojemu cilju. V kratkem času svojega obstanka je osnovala 12 knjižnic v važnejših krajih naše pokrajine. Večina teh institucij uspeva dobro in ustreza svoji nalogi, 2 pa ne moreta delovati iz tehničnega razloga. Odbor si prizadeva, da uredi te nepravilike, da bosta mogli knjižnici poslovati. Ker sta pa poslovanje društvenih ustanov, kakor tudi skrb, da se večje in boljše knjižnice vzdrže na višini svoje naloge, združena z velikimi stroški, dočim so stalni dohodki mali, se odbor tudi to, kakor vsako leto obrača do hrv. javnosti s prošnjo za podporo. Pozivljamo prijatelje hrv. stvar. našo hrvatsko javnost v Istri, naj si jemlje v zgled zanimanje, s katerim spremlja italijanska javnost svojo akademično mladino in jo rada podpira materialno in moralno. Ni treba, da omenjamo

borbe, ki jo oni s skupnimi silami vodijo za vseučilišče v Trstu. Uverjeni smo, da tudi ta naš poziv najde odziva pri prijateljih narodne omladine in da nas tudi podpre naša javnost po svojih močeh. Odbor si prizadeva, da bi pomnožil sredstva za kulturno delo v Istri, ali uspeh tega bodočega dela je sedaj vsekakor odvisen od podpore prijateljev istrskih Hrvatov.

—i— **Laško šolstvo v Istri napreduje.** V več krajih, kjer so bile doslej samo hrvatske šole, se otvorijo nove italijanske. Tako ene kakor druge so medsebojno popolnoma neodvisne. Sicer dobijo tudi Slovenci in Hrvati tuintam par novih šol, a to je le malenkost v nasprotju z laškim šolstvom.

—i— **Laški dekliški licej v Pulju** je dobil pravico javnosti. Zavod je last dežele, v kateri prebiva več ko dve tretjini Slovanov, katerih hčere nimajo pa nobene višje šole.

Koroške vesti.

—k— **Narod naš dokazuje hrani...** Uvažujoč dejstvo, da Slovenci še nimamo zavoda, ki bi nudil narodu cenih slik, predstavljajočih naše zgodovinske spomine ter tako zbujal oni domovni čut, ki ga še pogrešamo v toliki meri, uvažujoč nadalje, da so se prikupile narodu posebno razglednice, predstavljajoče Vojvodski prestol in posebno še z ozirom na 500letnico ustoličenja zadnjega koroškega vojvode, ki je letos obhajamo, je društvo »Gorotan« založilo slike Vojvodskega prestola v močno povečani obliki, primerne za stenski okras in v dobri tehniki. Cena je nastavljena tako, da si jo vzlic izborni tehniki lahko vsak naroči. Komad 50 vin., po pošti pa 60 vin. Naročila sprejema: Pavel Koschier, učitelj v Velikovicu na Koroškem. Da se nam olajša delo, prosimo, da se pošlje denar v naprej, kar je najbolj enostavno, ali da ga sprejmemo po povzetju. — Društvo »Gorotan«.

—k— **Nemški tabor na Koroškem.** »Tagespost« poroča, da se hoče nemško ljudstvo v Alpah tudi enkrat oglasiti proti pritiskom od slovenske strani. V ta namen se bo vršilo več shodov na Koroškem tudi po mešanih krajih, začetkom junija pa se bo vršil v Celovcu velik nemški ljudski tabor, kjer bodo Nemci manifestirali proti Slovincem in se zavzeli za svoje pravice.

—k— **Trpinčenje slovenskih otrok v vilajetu.** Ni dovolj, da v koroških šolah slovenske otroke duševno morijo ter jih vzgajajo za tepce, ki se ne nauče niti materinega jezika, sedaj so jih začeli tudi telesno trpinčiti. Nedavno so tri slovenske deklice iz takozvane utrakvistične šole za guštanjško okolico pozdravile učiteljico trške nemške šole slovensko. To je strahovito razburilo Nemko ter je deklice zatožila pri vodstvu utrakvistične šole. Drugi dan sta učit. Linhart in Ljubljancanka Düh deklice več ur zaprla in neprestano zmerjala z zabičevanjem, da morajo vsakogar le nemško pozdravljati, češ, slovenskega nihče ne razume. Krajni šolski svet okoliške šole (Tolsti vrh) je vendar v slovenskih rokah. Ali nima moči, da bi nastopil proti takim oholežem?

—k— **Šolsko vprašanje na Koroškem.** Šolske občine: St. Daniel, Strojna, Vogrče, St. Janž v Rožu, Skofice so doslej pri upravnem sodišču pravico do slovenskega pouka v ljudskih šolah. Upravno sodišče je izreklo, da sme biti v ljudski šoli le en učni jezik, drugi deželni jezik se mora poučevati samo kot učni predmet. S tem so obsojene vse utrakvistične šole na Koroškem. Koroškim Slovincem pa je ostala pravica samo na papirju. Dežel. šolski svet noče namreč izvršiti najvišje razsodbe. Deželni šolski svet, oziroma vlada se izgovarja na § 6. šolskega in učnega reda, po katerem se mora vprašati zaradi učnega jezika v šoli poleg občine tudi dež. odbor. Dež. odbor pa leta in leta odgovora ne da, češ, da ni nikjer fečeno, do kdaj mora odgovoriti. Nekateri omenjenih, pri najvišjem sodišču rešenih, prošnji leže že 6 let na deželnem odboru. Izgovor vlade, da ne more prisiliti deželne odbora k odgovoru, je naravnost brezsmisel! Vlada bi

kmalu dobila primerna sredstva, s katerim bi izsilila odgovor od deželne odbora, pa jih nalašč noče. Zakaj jih pa drugod najdejo! Vseh občin, kjer imajo Slovenci vso oblast ali večino v rokah, pa nemške šole, je 30. Slovenskih šolarjev na Koroškem je pa blizu 15.000. Mislimo, da so to tako važne reči, da jih ne smemo nikdar izgubiti izpred oči. Slovenska delegacija na Dunaju mora zastaviti ves silo, da pridemo koroški Slovenci do svojih pravic! Ali so za nas samo dolžnosti?!

Splošni vestnik.

Zakon o odpravi celibata za učitelje na Hrvatskem je dobil te dni vladarjevo sankcijo. — Na Hrvatskem je torej celibat učiteljev odpravljen, na Kranjskem ga pa hočejo klerikali uvesti!

Društvo »Narodna šola« v podporo ubogim učencem in Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta je ga. Marija Tičar, trgovka s papirjem in pisarniški potrebščinami v Ljubljani, Sv. Petra cesta in Resljeva cesta, poslala 60 K in sicer za vsako društvo 30 K. Za ta vveduška darova se odbora iskreno zahvaljujeta.

Ruše nad Mariborom. (Predstava.) Mariborski slovenski učiteljskiščniki prirede v nedeljo, dne 3. maja ob pol 4. uri popoldne v gostilni g. Novaka v Rušah pod pokroviteljstvom č. g. prof. dr. Ant. Medveda in g. prof. J. Marina trojejski ljudski igrokaz s petjem »Graničarji«. Po igri prosta zabava s plesom, šaljujo pošto itd. Med igro svira učiteljskiški orkester. Ker je čisti dobiček namenjen slovenski mariborski dijaški kuhinji, je upati na obilen obisk.

Vprašanje italijanske pravne fakultete. V sredo so v imenu krščansko-socialne zveze posetili grofa Stürgkha poslanci Rienössl, baron Fuchs, Jukel, dr. Mataja in ravnatelj Miklas, zahtevajoč pojasnila o vesteh, da se namerava ustanoviti italijanska pravna fakulteta na Dunaju s pomočjo § 14. ali pa naredbenim potom. Ministrski predsednik je izjavil, da so tozadevne vesti popolnoma neresnične. Krščansko-socialni poslanci so vzeli to avtentično izjavo z zadovoljstvom na znanje in so se še posebe zahvalili grofu Stürgkhu za odkritosrčnost in lojalnost.

Dva srbska narodna dobrotnika. Umrla sta skoraj drug za drugim znana belgrajska milijonarja brata Ljuba in Aleksander Kršmanović, ki sta zapustila vse svoje veliko imetje v rodoljubne svrhe. Ljuba je zapustil svoje imetje srbski vojski, Aleksander pa v druge dobrodelne namene. Rodovina Kršmanovičev je rodom iz Bosne. Oba brata pa sta že v mladosti prišla v Beograd in si pridobila s pridnostjo in varčnostjo svoje veliko imetje.

Razpuščeno zborovanje »Svobodne šole«. Društvo »Svobodna šola« je imelo dne 5. t. m. na Dunaju svoj redni občni zbor, na katerem je govorilo več govornikov. Ko je nemški poslanec Glöckel začel govoriti prav ostro proti katoliškemu gibanju, je vladni zastopnik zborovanje »Svobodne šole« razpustil. Osem oseb je bilo radi protivnosti proti policiji aretiranih.

Strahovito maščevanje. Iz Kostelca na Češkem poročajo: V neki tukajšnji okoliški vasi je bil nameščen kot učitelj Fran Blacha, ki je bil že dlje časa zaradi svojega političkega prepričanja v hudem nasprotju z vaščani. V zadnjem času je tožil Blacha 35 vaščanov zaradi žaljenja časti in so bili tudi vsi obsojeni. Dne 8. t. m. pa je nekdo položil pred njegovo stanovanje dinamično bombo, ki se je razletela in skoraj popolnoma razrušila hišo. Blacha sam je bil hudo poškodovan. Odrhlo mu je obe roki, oslepilo oko in zlomilo nogo. Prepeljali so ga v praško bolnišnico. Orožništvo je nemudoma začelo preiskovati stvar, a še ni prišlo na sled zločincu. Splošno se smatra, da je bilo hudodelstvo čin političkega maščevanja.

Češki cvetični dan na Dunaju. Dne 4. in 5. t. m. se je vršil na Dunaju češki cvetični dan. Prodanih je bilo nad 700.000 cvetk. Češko šolsko društvo ima lep gmotni uspeh. Istočasno se je vršilo v

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto

Izredno nizke cene!